

Rauði krossinn –
skaðaminnkun
Frú Ragnheiður –
nálaskiptaþjónusta
Ylja - neyslurými

Kristín Davíðsdóttir – teymisstjóri
skaðaminnkunar hjá RKÍ

Markmið skaðaminnkunarteymisins

- Að draga úr sýkingum og útbreiðslu lifrabólgu C og HIV
- Að draga úr að notaður sprautubúnaður verði eftir í almenningssrýmum
- Að draga úr dauðsföllum af völdum ofskömmunar
- Að stuðla að ábyrgari neysluhegðun
- Að bæta andlega og líkamlega heilsu skjólstæðinga
- Að lágmarka hættuna á að húsnæðislausir skjólstæðingar deyi utandyra
- Að veita markhópnum öruggt rými (e. safe-space)

Frú Ragnheiður

Hvað er Frú Ragnheiður?

- Skaðaminnkunarverkefni RKÍ – nálaskiptaþjónusta
- Starfsemin fer fram í sérútbúnum bíl sem er á ferðinni sun – fös frá kl.18-21
- Hefur verið starfrækt síðan 2009
- Veitir heilbrigðis- og skaðaminnkandi þjónustu í nærumhverfi einstaklinga
- Formleg heilbrigðisþjónusta frá 2019
- Hefur skaðaminnkandi hugmyndafræði að leiðarljósi
- Veitir þjónustu í nærumhverfi skjólstæðinga (outreach)
- Fyrst og fremst mönnum sjálfboðaliðum
- Reskturinn byggist að mestu á styrkjum og frjálsum framlögum

Fyrir hverja?

- Markhópur Frú Ragnheiðar eru fyrst og fremst einstaklingar sem eru heimilislausir og/eða nota vímuefni í æð
- Þetta útilokar þó ekki aðra einstaklinga frá því að fá þjónustu í Frú Ragnheiði
- Öll eru velkomin
- Stundum þarf að forgangsraða

Hvaða þjónusta er veitt í bílnum?

- Nálaskiptaþjónusta
- Heilbrigðisþjónusta – hjúkrunarfræðingur + almennur sjálfbóðaliði – lækni á bakvakt
- Skaðaminnkandi leiðbeiningar
- Sálrænn stuðningur
- Matur – drykkir – vítamin
- Hlýr fatnaður
- Svefnpokar – tjöld
- Eftirfylgni og aðstoð

Notendamiðuð þjónusta

Skaðaminnkun (Harm reduction)

- Hluti af mannúðlegri nálgun við vímuefnanotkun og vímuefnavanda
- Viðurkennir þá staðreynd að hluti af samfélaginu notar lögleg/ólögleg vímuefni
- Viðurkennir að á hverjum tímapunkti eru einstaklingar sem geta ekki, eða vilja ekki, hætta notkun vímuefna

Skaðaminnkun frh.

- Leggur áherslu á að fyrirbyggja skaða og áhættu fremur en að fyrirbyggja sjálfa notkunina
- Er viðbót við þau meðferðarúrræði sem eru til staðar í samfélaginu
- Aðalmarkmið skaðaminnkandi inngripa er að
 - Koma í veg fyrir ótímabær dauðsföll
 - Koma í veg fyrir óafturkræfan skaða
 - Auka lífsgæði og heilsufar fólks

Skaðaminnkandi inn grip - dæmi

- Nálaskiptaþjónusta (Needle exchange programs)
- Neyslurými (Drug consumption rooms)
- Vettvangsteymi (Outreach teams)
- Dagsetur (Drop-in centers)
- Viðhaldsmeðferðir (maintenance treatment)
- Næturathvörf/ Búseta með stuðningi
- Stuðningsúrræði fyrir einstaklinga í kynlífsvinnu (*e.sex work*)
- Frí heilbrigðisþjónusta
- SK fræðsla á tónlistarviðburðum + Pill testing

Undirstaða skaðaminnkunar

- Raunsæi
- Forgangsröðun markmiða
- Umburðarlyndi – fordómaleysi
- Félagsleg réttindi - Mannréttindi
- Lýðheilsusjónarmið
- Sjálfsákvörðunarréttur
- Virðing og skilningur
- Notendasamráð
- Valdefling
- Auka lífsgæði
- Samhyggð

Ávinningur

- Skaðaminnkandi inngrípum hefur verið beitt víða um heim í áratugi og gagnsemi þeirra er ótvíræð
- Gagnreynd þekking hefur sýnt fram á:
 - Fjárhagslegan ávinning
 - Að hún er árangursrík og örugg
 - Mikil áhrif án mikils tilkostnaðar
- WHO og fleiri alþjóðlegar stofnanir leggja áherslu á alhliða og ítarlega innleiðingu skaðaminnkandi inngrípa og nálgana, bæði í samfélaginu og í fangelsum

Tölfræði 2021 – Frú Ragnheiður

- Um 600 einstaklingar fengu þjónustu í bílnum 2021
- Þriðjungur þeirra eru konur
- Nærri 4500 heimsóknir alls
- Árið 2021 komu 152 nýir einstaklingar í bílinn
- Meðaltal heimsókna á hverri vakt um 15 sem er aukning frá árunum á undan
- 12% aukning á fjölda heimsókna
- 13% á fjölda notenda

Ylja - neyslurými

Hvað er Ylja - neyslurými?

- Skaðaminnkunarverkefni RKÍ unnið í samstarfi við Reykjavíkurborg og SÍ
- Hóf starfsemi 10. mars 2022
- Starfsemin fer fram í sérútbúnum bíl
- Ylja er opin alla virka daga frá 10-16
- Staðsett miðsvæðis
- Veitir heilbrigðis- og skaðaminnkandi þjónustu
- Hefur skaðaminnkandi hugmyndafræði að leiðarljósi

Ylja - neyslurými

Fyrir hverja?

- Einstaklingar 18 ára og eldri með virkan vímuefnavanda
 - Nota vímuefni í æð
 - Heimilislausir
 - Félagslega einangraðir
 - Mikil ofskömmunarhætta

Hvaða þjónusta er veitt í bílnum?

- Notkun vímuefna undir eftirliti sérhæfðs starfsfólks
- Skaðaminnkandi leiðbeiningar
- Hjúkrunarfræðingur alltaf á vakt
- Sálrænn stuðningur og fræðsla
- Hlýr fatnaður: vettlingar, sokkar og húfur

Tölfræði 2022 – Ylja

- Frá opnun hafa 39 einstaklingar komið í Ylju í alls 144 heimsóknir.
- Aldur 21árs til 54 ára – meðalaldurinn er því 36 ár.
- Um 20% notenda eru konur.

Naloxone

- Mótefni gegn ópíóðum (t.d. morfín, oxycodone, fentanyl)
- Ópíóðainntaka yfir þolmörk veldur *öndunarbælingu*
- Binst sömu viðtökum og ópíóðar en er "frekara"
- -> Stöðvar þannig verkun ópíóða
- Kemur ekki í staðin fyrir bráðabjónustu